

Dosar nr.(Număr în format vechi

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A VII-A PENTRU CAUZE PRIVIND CONFLICTE DE MUNCĂ
ȘI ASIGURĂRI SOCIALE

ÎNCHEIERE

Ședința publică din data de 16.01.2024

Completul de judecată compus din:

Președinte:

Judecător:

Grefier:

Pe rol, soluționarea apelului formulat de apelantul împotriva sentinței civile nr..... din data de, pronunțată de Tribunalul Teleorman - Secția conflicte de muncă, asigurări sociale și contencios administrativ fiscal în dosarul nr....., în contradictoriu cu intimata, cauza având ca obiect „contestație decizie de pensionare”.

La apelul nominal făcut în ședința publică nu au răspuns părțile.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Grefierul de ședință expune referatul cauzei, în cadrul căruia învederează instanței obiectul cauzei, stadiul procesual, părțile, legalitatea îndeplinirii procedurii de citare, faptul că apelantul a depus la dosar precizări, la data de 8.01.2024 și, respectiv la data de 9.01.2024, prin compartimentul registratură al acestei secții, precum și faptul că s-a solicitat judecarea cauzei în lipsă, conform art.411 alin.1 pct.2 Cod procedură civilă.

Curtea, din oficiu, pune în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept: dacă dispozițiile art.5 alin.1 din Legea nr.49/1999, care fac referire la condițiile de acordare a pensiei de urmaș pentru copiii celor morți sau dispăruți în război, trimitând la dispozițiile Legii nr.263/2010, trebuie interpretate ca trimitând la modalitatea de calcul a acestei indemnizații, respectiv la art.89 din Legea nr.263/2010 sau și la îndeplinirea condițiilor prevăzute de art.84 din Legea nr.263/2010.

Totodată, având în vedere că prin cererea de apel a fost solicitată judecarea în lipsă, Curtea constată cauza în stare de judecată și o reține în pronunțare asupra acestei chestiuni.

CURTEA

Asupra sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit art.519 și art. 520 din Codul de procedură civilă, constată următoarele:

Prin încheierea de ședință din data de 3.10.2023, s-a dispus citarea părților cu mențiunea de a formula un punct de vedere cu privire la posibila sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza procedurii hotărârii preliminare, având ca obiect întrebări referitoare la modalitatea de interpretare a dispozițiilor art.5 alin.1 din Legea nr.49/1999, în raport de dispozițiile art.84 din Legea nr.263/2010, respectiv dacă dispozițiile art.5 trimit la prevederile art.84 din Legea nr.263/2010 sau ele trimit la prevederile art.89 din Legea nr.263/2010 și, de asemenea, un punct de vedere dacă copiii celor decedați, dispăruți sau veterani de război care nu mai sunt în viață pot beneficia de pensie de urmaș cumulând-o cu alte venituri, indiferent de vârstă.

Apelantul a depus la dosar, la data de 8.01.2024, precizări în sensul: pensiile I.O.V.R. reprezintă un drept care se acordă și urmașilor celor morți sau dispăruți în război.

Acest tip de pensie face parte din categoria celor speciale și este reglementat de Lega nr.49/1999. Potrivit acestei legi, de acest tip de pensie mai beneficiază văduvele de război, dar și copiii militarilor morți sau dispăruți pe front.

Potrivit art.84 din Legea nr.263/2010, copiii și soțul supraviețuitor primesc pensie de urmaș numai dacă susținătorul la data decesului era pensionar sau dacă îndeplinea condițiile de pensionare.

Văduvele de război beneficiază de pensie I.O.V.R. în cuantumul stabilit prin lege, la fel ca și copiii militarilor morți sau dispăruți în acțiune.

Apelantul a formulat precizări și la data de 9.01.2024, prin care a arătat că beneficiarii pensiilor sunt: invalizii de război, accidentații de război, veteranii, văduvele de război și urmașii celor morți sau dispăruți în război.

Art.1 din Legea nr.49/1999 prevede că pensiile I.O.V.R. sunt un drept care se acordă invalizilor, accidentaților de război și urmașilor celor morți sau dispăruți în război și se stabilesc potrivit Legii nr.49/1999.

Această pensie face parte din categoria pensiilor speciale reglementate în baza Legii nr.49/1999.

Cu privire la modalitatea de interpretare a dispozițiilor art.5 alin.1 din Legea nr.49/1999, arată că, în acest articol, nu se specifică vârsta copiilor care primesc pensie de urmaș. În anul 1999 dumnealui avea vârsta de 55 de ani, ca și copiii celor morți sau dispăruți în război în perioada 1941-1945, pe când Legea nr.263/2010 prevede că pensia de urmaș se cuvine copiilor sau soțului supraviețuitor, dacă susținătorul era pensionar sau îndeplinea condițiile de pensionare. Or, în anul 2010, ce urmași ar fi putut avea vârsta de 16 sau 26 de ani?

Situația de fapt a speței:

Reclamantul, fiul lui, a solicitat, în luna octombrie 2022, aplicarea dispozițiilor art.5 din Legea nr.49/1999, arătând că tatăl său, în calitate de soldat, a luat parte la Cel De-Al Doilea Război Mondial, fiind declarat dispărut.

..... a comunicat reclamantului, răspunzând solicitării acestuia, la data de 6.12.2022, faptul că ”raportat la informațiile comunicate și la condițiile de acordare a pensie de urmaș în cadrul asigurărilor sociale de stat, reglementate în art.84 din legea nr.263/2010, actualizată privind sistemul unitar de pensii publice nu sunt îndeplinite condițiile impuse de legiuitor pentru a putea beneficia de pensie de urmaș I.O.V.R” (sublinierea Curții: semnificația acronimului IOVR este acela de invalizi, orfani și văduve de război)

La dosarul cauzei, reclamantul a depus titlul de pensie emis de Serviciul Pensiilor militare, grade inferioare, din care rezultă că, începând cu anul 1944, mama sa, având cinci copii minori (enumerați în cuprinsul titlului de pensie, printre aceștia numărând-se și reclamantul, născut la 23.10.1944) a fost recunoscută drept văduvă a lui, fiind precizat faptul că ”soldatul a dispărut în campania 1941-1945, la data de 24 august 1944.”

La data de 22.02.2023, instanța de fond, Tribunalul Teleorman a respins acțiunea formulată de către reclamant, în contradictoriu cu, ca nefondată, împotriva acestei sentințe reclamantul formulând apel.

Dispoziții legale incidente speței:

Art.5 alin.1 din legea nr.49/1999 (în forma acestui act normativ de la data cererii reclamantului, respectiv octombrie 2022): Copiii celor morți sau dispăruți în război, precum și ai celor care la data decesului erau pensionari I.O.V.R. au dreptul la pensie de urmaș în condițiile în care se acordă, potrivit legii, pensiile de urmaș în cadrul asigurărilor sociale de stat.

Art.84 din legea nr.263/2010 (în forma acestui act normativ de la data cererii reclamantului, respectiv octombrie 2022): Copiii au dreptul la pensie de urmaș:

a) până la vârsta de 16 ani;

b) dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;

c) pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute la lit. a) sau b).

Art.89 din legea nr.263/2010: (1) Pensia de urmaş se stabileşte, după caz, din:

a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;

b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

(2) Quantumul pensiei de urmaş se stabileşte procentual din punctajul mediu anual realizat de susținător, aferent pensiei prevăzute la alin. (1), în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

a) 50% - pentru un singur urmaş;

b) 75% - pentru 2 urmași;

c) 100% - pentru 3 sau mai mulți urmași.

Problema de interpretare a dispozițiilor legale

Dacă, în cazul urmașilor personalului militar dispărut (o situație identică înregistrându-se și pentru urmașii personalului militar confirmat decedat) se aplică limita de vârstă prevăzută în art.84 din legea nr.263/2010, la momentul solicitării dreptului prevăzute în art.5 alin.1 din legea nr.49/1999, sau această trimitere la normele dreptului în vigoare se referă doar la modalitatea de calcul a unei astfel de indemnizații, indiferent de vârsta solicitantului, copilul soldatului dispărut/mort în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial.

Condiții de admisibilitate:

Problema de drept este una nouă, nefiind identificată, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, o întrebare identică, soluționată în procedura reglementată de prevederile art.519 și urm. Cod proc. civilă sau în procedura reglementată de prevederile art.514 și urm. Cod proc. civilă.

Curtea de Apel București, în calitate de instanță autoare a cererii de sesizare se regăsește printre instanțele enumerate în art.519, judecând pricina în calitate de ultimă instanță.

Se solicită interpretarea prevederilor cuprinse în legi, și anume prevederile art.5 alin.1 din legea nr.49/1999, art.84 și art.89 din legea nr.263/2010, de clarificarea acestei chestiuni de drept depinzând soluționarea cauzei deduse judecării.

Punctele de vedere a completului de apel

Legea nr.49/1999 a înlocuit (ca efect al abrogării) Decretul nr.245/1977, publicat în Buletinul Oficial nr.77/29.07.1977, devenit legea nr.51/1977.

În acest Decret, formulare art. 5 alin.1 este identică cu formularea art.5 alin.1 din legea nr.49/1999:

Art.5 alin.1 din Decretul nr.245/1977: Copiii și soțiile celor morți sau dispăruți în război, precum și ai celor care au decedat ulterior ca pensionari I.O.V.R., au dreptul la pensie de urmaş, în condițiile în care se acordă, potrivit legii, pensiile de urmaş, în cadrul asigurărilor sociale de stat.

Atât la momentul apariției Decretului nr.245/1977 cât și la momentul apariției legii nr.49/1999, în vigoare, cu privire a condițiile de acordare a pensie de urmaş, era legea nr.3/1977.

Acest act normativ a reglementat, în art.40 alin.1 și art.44 , cu privire la condițiile pentru acordarea pensie de urmaş, următoarele:

Art.40 alin.1: Copiii au dreptul la pensie de urmaş până la vârsta de 16 ani sau, dacă continuă studiile, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 25 ani.

Art.44:(1)Quantumul pensiei de urmaş se stabileşte luându-se ca bază de calcul:

a) pensia susținătorului decedat, dacă acesta era pensionar;

b) pensia la care ar fi avut dreptul susținătorul, în condițiile legii, pentru munca depusă și limita de vârstă sau pentru invaliditate.

(2) Pensia de urmaș se stabilește în procente din pensia titularului, astfel 50 la sută pentru un singur urmaș, 75 la sută pentru doi și 100 la sută pentru mai mulți urmași, cu drept la această pensie.

Ulterior, la data de 1.04.2001, după apariția legii nr.47/1999, a intrat în vigoare legea nr.19/2000, care, începând cu data de 1.04.2001, a abrogat legea nr.3/1977 și a reglementat condițiile de acordare și de calcul al pensiei de urmaș în articolele 66 și 71, astfel:

Art.66: Copiii au dreptul la pensie de urmaș:

a) până la vârsta de 16 ani;

b) dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;

c) pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute la lit. a) sau b).

Art.71: 1) Pensia de urmaș se calculează, după caz, din:

a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;

b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă și era în plată cu pensie de invaliditate de orice grad, pensie anticipată, pensie anticipată parțială sau ar fi avut dreptul, în condițiile legii, la una dintre aceste categorii de pensie;

c) pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul în condițiile legii susținătorul decedat, dacă aceasta este mai avantajoasă decât pensia pentru limită de vârstă.

(2) Quantumul pensiei de urmaș se stabilește în condițiile art. 76, prin aplicarea unui procent asupra punctajului mediu anual realizat de susținător, aferent pensiei prevăzute la alin.

(1) lit. a) și b), în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

a) pentru un singur urmaș - 50%;

b) pentru 2 urmași - 75%;

c) pentru 3 sau mai mulți urmași - 100%.

(3) În situația prevăzută la alin. (1) lit. c) quantumul pensiei de urmaș se stabilește prin aplicarea procentelor prevăzute la alin. (2), în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, asupra quantumului pensiei de serviciu.

(4) Partea din pensia de urmaș stabilită în condițiile alin. (3), care depășește nivelul pensiei de urmaș calculate din pensia pentru limită de vârstă convenită titularului din sistemul public, se suportă din bugetul de stat.

La data de 1.01.2011, legea nr.19/2000 a fost abrogată de legea nr.263/2010 care, în privința condițiilor de acordare a pensiei de urmaș, a cuprins dispoziții identice cu reglementarea anterioară, în art.84 și parțial similare în art. 89(în acest articol nu se mai regăsesc alineatele 3 și 4 din art.71 al legii nr.19/2000) :

Art.84: Copiii au dreptul la pensie de urmaș:

a) până la vârsta de 16 ani;

b) dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;

c) pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute la lit. a) sau b).

Art.89: (1) Pensia de urmaș se stabilește, după caz, din:

a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;

b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

(2) Quantumul pensiei de urmaș se stabilește procentual din punctajul mediu anual realizat de susținător, aferent pensiei prevăzute la alin. (1), în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

a) 50% - pentru un singur urmaș;

b) 75% - pentru 2 urmași;

c) 100% - pentru 3 sau mai mulți urmași.

Se poate observa, studiindu-se conținutul celor trei reglementări, că, în fiecare dintre acestea, este inserată referința la vârsta maximă a urmașului direct, respectiv a copilului, și anume vârsta de 16 ani sau vârsta de 25(26) în cazul continuării studiilor de către copil, celelalte dispoziții reglementând modalitatea de calcul a acestei pensii de urmaș.

Dacă s-ar accepta că referirea la acordarea pensiei de urmaș copilului/copiilor "în condițiile în care se acordă, potrivit legii, pensiile de urmaș, în cadrul asigurărilor sociale de stat", din cuprinsul art.5 alin.1 din legea nr.49/1999, are în vedere și vârsta copilului la data solicitării pensiei de urmaș, ar rezulta că prevederile art. 5 alin.1 din legea nr.49/1999, deși îi indică ca beneficiarii pe "copiii celor morți sau dispăruți în război, precum și ai celor care la data decesului erau pensionari I.O.V.R." , în realitate, nu ar mai rămâne a fi aplicabil, teoretic, decât copiilor celor care, la data decesului, erau urmașii pensionari IOVR (aceasta doar teoretic, pentru că este puțin probabil ca, în anul 1999, cei mai mulți dintre veteranii Celui De-al Doilea Război Mondial, pensionari IOVR, să mai fi avut copii minori sau aflați în continuarea studiilor până la vârsta de 26 de ani, la 1.04.1999, întrucât, dacă se însumează vârsta de 18- 20 de ani, cât ar fi trebuit să aibă minim soldați trimiși pe front cu cifra 54, ar rezulta că cei mai "tineri" pensionari veterani de război aveau, în anul 1999, vârsta de 72/74 ani), pentru că, în ipotezele celelalte, este imposibil ca cei născuți până la finalul sau la maxim 9 luni după finalul Celui De-al Doilea Război Mondial să fi avut fie vârsta de până la 16 ani, fie maxim 26 la data la care a fost publicată, în Monitorul Oficial, legea nr.49/1999, respectiv la data de 1.04.1999

În opinia unuia dintre judecătorii completului de apel, sintagma „în condițiile în care se acordă, potrivit legii, pensiile de urmaș, în cadrul asigurărilor sociale de stat” din cuprinsul art.5 alin.1 din legea nr.49/1999, care reia aproape identic prevederile art.5 alin.1 din Decretul nr. 245/1977, pentru a putea fi aplicabilă tuturor celor 3 categorii pe care le enumeră în conținutul său articolul mai sus amintit, ar trebui interpretată ca referindu-se la condițiile din legea nr.263/2010 (legea în vigoare la data formulării cererii de către reclamant către Casa Județeană de pensii Teleorman) ce reglementează modalitatea de calcul, adică la prevederile art.88, iar nu și la prevederile art.84.

Nu s-ar putea reține faptul că legea nr.49/1999 nu a intenționat să reglementeze drepturi pentru categorii de persoane existente în anul 1999 (văduve, urmașii celor dispăruți sau morți în Cel De-Al Doilea Război Mondial, invalizi sau urmașii pensionarilor IOVR) pentru că, anterior acestui moment, statul român a reglementat, prin alte acte normative, drepturi pentru văduvele de război, invalizii/accidentați în urma războiului și veteranii de război, în acest sens fiind legea nr.49/1991 (Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război) și legea nr.44/1994 (Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război), în ambele acte normative regăsindu-se acronimul IOVR, ce apare și în titlul legii nr.49/1999.

În acest din urmă act normativ, sunt reglementate, spre deosebire de cele două acte normative anterioare, intrate în vigoare după anul 1990, și drepturile copiilor celor dispăruți, morți în război, precum și a celor al căror părinte a fost pensionar IOVR.

Or, dacă se consideră că trimiterea la legislația în vigoare, pe tot parcursul intervalului cuprins între 1.09.1999 și data la care reclamantul a solicitat pensie de urmaș, ar condiționa dreptul la pensia de urmaș a copiilor celor morți și dispăruți de vârsta maximă de 16 ani sau de 25/26 de ani pentru copii care și-au continuat studiile după împlinirea vârstei de 16 ani, prevederile legii ar deveni imposibil de aplicat, ca, de altfel, și în cazul celor mai mulți dintre copiii pensionarilor IOVR.

Legea trebuie interpretată în sensul în care produce efecte, iar nu în sensul în care devine garantat că nu va produce vreunul, cu atât mai mult cu cât este vorba despre intenția de sprijinire și de acordare a unei forme de grațitudine din partea statului român (similară recunoștinței pe care statul român a reglementat-o pentru văduvele și copiii Eroilor Martiri, decedați în Revoluția Română din 1989, copiilor acestora fiindu-le recunoscut, de către Înalta Curte, prin decizia nr.23/19.03.2018, dreptul la încasarea indemnizației prevăzute de legea nr.341/2004, chiar și după